

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੁੱਲਤ ਜੇ. ਜੇ.

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ, - ਦੋਸ਼ੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

1953

ਬਨਾਮ

October, 12th

ਰਾਜ, - ਜਵਾਬਦੇਹ

1953 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 356

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ (1952 ਦਾ XLVI)— ਸੈਕਸ਼ਨ 7—ਸਾਰੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜਾਂ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ—ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੇਸ—ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕੇਸ—ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 7(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਕੇਸ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ—ਅਜਿਹੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ—ਕੀ ਵੈਧ ਹੈ— ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ (1898 ਦਾ ਐਕਟ V)—ਸੈਕਸ਼ਨ 193, 409 ਅਤੇ 529 (e) ਅਤੇ (f)— ਪ੍ਰੀਵੈਂਸ਼ਨ ਆਫ ਕਰੱਪਸ਼ਨ ਐਕਟ (II of 1947) ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੈਕਸ਼ਨ 3—ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਤੀ—ਦਾ ਫਾਰਮ— ਸੈਕਸ਼ਨ 6—ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ—ਤੱਥ ਕੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ—ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ (1872 ਦਾ I)—ਸੈਕਸ਼ਨ 114, ਇਲਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ (ਈ)—ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ—* ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ। — ਦਾ ਮਤਲਬ।

ਐੱਨ ਨੂੰ 21 ਮਈ, 1952 ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ, 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਰੋਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੇਸ. ਧਾਰਾ 161, ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ, ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਚਲਾਨ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਸਬੂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1952 ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਸ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜਾਂ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 7 ਅਕਤੂਬਰ 1952 ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਕੇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 29 ਮਈ 1953 ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ 4 ਜੂਨ 1953 ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 13 ਜੁਲਾਈ 1953 ਤੱਕ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਬੂਤ। ਉਸ ਦਿਨ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 21 ਜੁਲਾਈ, 1953 ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਬਾਕੀ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 30 ਜੁਲਾਈ, 1953 ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 20 ਜੁਲਾਈ 1953 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਤੋਂ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ

ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਕੋਲ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅਲਾਟ ਕਰਨਾ। ਐਨ ਨੂੰ 30 ਜੁਲਾਈ 1953 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 4 ਜੂਨ 1953 ਤੋਂ 13 ਜੁਲਾਈ 1953 ਤੱਕ ਚੱਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਨ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਤਹਿਤ ਡਿਪਟੀ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਜਾਜ਼ਤ। ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਕਿ 4 ਜੂਨ 1953 ਅਤੇ 13 ਜੁਲਾਈ 1953 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਜਦੋਂ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ। ਕੇਸ. ਪਰ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ, ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਨਿਯਮਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਗੈਰ-ਮਾਣਿਕ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਧਾਰਾ 529, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਈ) ਅਤੇ (ਐਫ) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੁਝ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵੀ, ਨਿਆਂ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਝਕਰ ਅਬੀਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਪ੍ਰਾਂਤ (1), ਅਤੇ ਹੈਡਨਰੀ ਪੀਟਰ ਪਿਸਾਨੀ ਬਨਾਮ ਹਰ ਮੈਜੇਸਟੀਜ਼ ਅਟਾਰਨੀ-ਜਨਰਲ ਫਾਰ ਜਿਬਰਾਲਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2), 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੀ। ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 114 ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਚਿੱਤਰ (ਈ) ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਮੰਨ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਿੱਚ * ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਲਈ।

(1) **ਏਆਈਆਰ 1945 ਪੈਟ. 98**

(2) **(1874) ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 5 ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ 516**

ਗੋਕਲ ਚੰਦ ਦਵਾਰਕਾਦਾਸ ਮੋਰਾਰਕਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾ (1), ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ, ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਮਿਤੀ 30 ਜੁਲਾਈ, 1953 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ

ਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ।

ਨਰਿੰਜਨ ਸਿੰਘ ਕੀਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਲਈ ਕੇ.ਐਲ.

ਆਰਡਰ

ਸੋਨੀ, ਜੇ. ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਇੱਕ ਕਲਰਕ ਨੂੰ 21 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(I)(d) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਈ, 1952. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। 12 ਕਨੂੰਨੀ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ 'ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ' ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵੀ ਹੈ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ, 1947*35 ਸੋਧੇ ਹੋਏ, ਦੋਵਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਪੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੁਕਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ "ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2 ਜੂਨ 1952 ਨੂੰ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ 4 ਜੁਲਾਈ, 1952 ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ। 8 ਅਗਸਤ, 1952 ਨੂੰ ਇਸਤਰਾਸਾ ਸਬੂਤ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ 28 ਜੁਲਾਈ 1952 ਨੂੰ 1952 ਦਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ XLVI ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਾ 151, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਯੋਗ - ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ।* ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ , ਇਸ ਲਈ, 7 ਅਕਤੂਬਰ 1952 ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਕੇਸ ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ ਕੋਲ। 1 ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਕੇਸ ਸੀ; ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਸੂਚਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ

1952 ਤੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। 12 ਸਤੰਬਰ 1952 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 5 ਸਤੰਬਰ 1952 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ, 7782-ਜੇਜੇ-52/3980 ਦੁਆਰਾ, ਸਾਰੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਰਾਜ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 1952 ਦੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ XLVI ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ • ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਖਰਕਾਰ 29 ਮਈ ਨੂੰ, 1953 ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅੰਤਰਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 14 ਨਵੰਬਰ 1952 ਦੇ ਪੁਨਜਬ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਮਿਤੀ 6 ਨਵੰਬਰ 1952 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 10576-ਜੇਜੇ-52/17944 ਹੈ , ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰੋਧਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਐਕਟ. ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਨੇ 4 ਜੂਨ 1953 ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। 13 ਜੁਲਾਈ 1953 ਨੂੰ, ਇੱਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਦੀ 21 ਜੁਲਾਈ 1953 ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 30 ਜੁਲਾਈ 1953 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਬਤੌਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਕੋਲ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਰੇਕ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਖੇਤਰ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਲਈ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੱਜ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ

f

1

10 ਜੂਨ 1953 ਦੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿ ਗਵਰਨ-ਨਿਸ਼ਾਨ। ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸ। ਉੱਥੇ- ਰਾਜ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਧੀਕ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ -----;

ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੈਨੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੀਬਤ ਪਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਜੱਜ ਜੇ. 20 ਜੁਲਾਈ 1953 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 9891-ਜੇ-53/49958 ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਐਚ. ਡੀ. ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਿਆ। ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਸ੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ, ਵਧੀਕ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਸ੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਜੋ ਕਿ 4 ਜੂਨ 1953 ਨੂੰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ^ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰੱਦ ਸੀ। ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਪੱਤਰ, ਮਿਤੀ 20 ਜੁਲਾਈ, 1953, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰੈਸੀਡਿੰਗ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੀਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ 24 ਜੁਲਾਈ 1953 ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਸ੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਨੁਸਰਵਾਨਜੀ ਪੈਸਟਨਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੀਰ ਮੀਨੂਦੀਨ ਖਾਨ ਵਲੁਦ ਮੀਰ ਸੁਦਰੂਦੀਨ ਖਾਨ ਬਹਾਦਰ, (1) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਨਾ 155 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ-

"ਮੌਜੂਦਾ ਸਵਾਲ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਮੁੜਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ (ਜਿਸਦਾ ਸੰਸਦ ਦੇ ਐਕਟ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ), ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸਿਰਫ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਖਾਸ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ

Nishan Singh V;
The State

ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਸਿਧਾਂਤ ਜਿਸਦੀ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।"

Soni, J.

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਫਿਰ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਨਜਿੱਠ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਸਾਲਸ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਅਵਾਰਡ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਮਾੜੇ ਸਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਕੇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਕੈਫੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1952, ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 4 ਜੂਨ 1953 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ 20 ਜੁਲਾਈ 1953 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੱਤਰ, ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕਲਕੱਤਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਖੋਸ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਸਿਰਕਰ ਬਨਾਮ ਨਜ਼ੀਰ ਮਹੋਮਦ, (1) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਮੁਕਰਜੀ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। . ਰਾਮਪਿਨੀ ਅਤੇ ਮੁਕਰਜੀ, ਜੇ.ਜੇ., ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਥੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਮੁਕਰਜੀ ਨੇ ਪੰਨਾ 357 'ਤੇ ਮੂਰਜ ਇੰਡੀਅਨ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ: -

“ਉਸ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਸਾਲਸੀ ਅਵਾਰਡਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਵਾਰਡ ਨੇ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ Nishan Singh
ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਰੀ- ਗੁਲੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ
ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ
The State

ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਲਸੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਇੱਕ Soni, J.

ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਸੀ
ਅਤੇ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ।
ਨਿਆਂਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ
ਸੰਦਰਭ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਕੋਈ ਅਵਾਰਡ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿਵਲ
ਕੋਰਟ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜਿੱਠ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ
ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਵਾਰਡਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੂਟ
ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਡ ਉਸ ਵਰਣਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ

ਕੇਸ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖੜਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਸਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਭੁੱਲ ਇਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ”

ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੈਫਰਿੰਗ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ, ਨੂੰ ਧਾਰਾ 161, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 2 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਏ. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 6 ਨਵੰਬਰ 1952 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਅਸੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਿਠਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਕਲਾਜ਼ (2) ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਨੇ ਵੀ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸੋਨੀ, ਜ. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਸਲ ਨਿਵਾਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦਾ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਚਾਵਲਾ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਇੱਕ ਯੋਗ ਦਲੀਲ ਨੇ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 529 ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ। ਉਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-

“ਜੇ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ: - * * * * *

(ਈ) ਧਾਰਾ 190, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1), ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ

(a) ਜਾਂ ਧਾਰਾ (b);

* * * * *

ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਨੇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਸਦੇ ਇੰਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜੇਕਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 190 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ' ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

“190 (1)। ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੰਚਾਲਿਤ .em ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ-

(a) ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੇ ਹਨ;

(b) ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ;

ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ, ਉਪ-ਮੰਡਲ- ਰਾਜ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੋਨੀ, ਐਕਸ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 529 ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਕਾਗਨੀ ਜੈਸ ਲੈਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕਾਗਨੀ ਜੈਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇੰਨਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ ਨੇ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਉਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੁਣ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਝੱਕਰ ਅਬੀਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਪ੍ਰਾਂਤ (1) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਾ 102 ਉੱਤੇ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਸ਼ੀਅਰਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ-

"ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੁਰਮ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰੇਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕਨੂੰਨ ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਕਨੂੰਨ ਤੋਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀਅਮ 1, ਪੀ. 486 'ਤੇ ਬੋਲੀ ਦੇਖੋ)।"

ਪੰਨਾ 103 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ-

"ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਗੈਰ-ਮਾਣਿਕ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਦਾ ਆਰਡਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਐਸ. 529, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਈ) ਅਤੇ (ਐਫ) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੁਝ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 6 ਨਵੰਬਰ 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਕਿੰਟ ਸੇਨੀ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ ਦੀ ਜੇ. ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸ੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅਧਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਨਿਯਮਿਤ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਬਲਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ * ਉਸ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਬੇਨਿਯਮੀ; ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ ਸੱਚਾ-ਸੁੱਚਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਫਲਤਾ ਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 537 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ-

"ਇੱਥੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੋਜ, ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ -

ਚੈਪਟਰ XXVII ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ, ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਬੇਨਿਯਮੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ 'ਤੇ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ, ਸੰਮਨ, ਵਾਰੰਟ, ਚਾਰਜ, ਘੋਸ਼ਣਾ, ਆਦੇਸ਼, ਨਿਰਣਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ।

• * * ◆ *
* * * * *

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਗਲਤੀ, ਭੁੱਲ, ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਜਾਂ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਈ ਹੈ।

ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਅਸਫਲਤਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਧਾਰਾ- ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਧਾਰਾ 537 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ-
v.

ਰਾਜ

ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ, ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਬੇਨਿਯਮੀ ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੋਨੀ, ਜੇ. ਨੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਇਤਰਾਜ਼

ਪਹਿਲਾਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੜਾਅ."

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸ੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਬਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਠੋਕ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ। ਨੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਸ ਤੱਥ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬੇਨਿਯਮੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। 20 ਜੁਲਾਈ 1953 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਸ੍ਰੀ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਪੇਰੇ ਲਾਲ ਭਾਟੀਆ (1) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਵੀ ਖਿੱਚਿਆ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਦਾਮ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਪੰਨਾ 43 'ਤੇ ਕਿਹਾ-

"ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਪ੍ਰੋ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੈਚੂਟਰੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ"।

ਲੇਡਗਾਰਡ ਬਨਾਮ ਬੁੱਲ (2) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਨਾ 144-45 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ-

"ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਤਬਾਦਲੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਅਯੋਗ ਸੀ।

(1) A.I.R. 1940 Pesh. 41

(2) 13 I.A. 134

Nishan Singh
v.
The State
Soni, J.

87

PUNJAB SERIES

[VOL. vn

ਬਣਾਇਆ. (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੱਥ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਾਬਲੀਅਤ ਨਾਲ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ, ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੁਆਰਾ, - ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਲਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਜੱਜ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਿਰਾਂ, ਆਪਣੀ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦੀਆਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਜੱਜ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਾਲਸ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜੱਜ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਿਨਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਡੀ - ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪ੍ਰੋਸੀਡਰ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਕੇਸ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਕੇਸ ਸੀ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਮ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੋਸ਼ ਮਹੋਮਦ ਸਿਰਕਰ ਬਨਾਮ ਨਜ਼ੀਰ ਮਹੋਮਦ (1) ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਖੰਡ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਹੈ, ਸੁਖ ਲਾਲ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਤਾਰਾ ਚੰਦ (2)। ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੰਨਾ 71 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ-

"ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਵਾਲ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਰਗ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕੀ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਉਸ ਕੋਲ ਹੈ, ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਹੱਦ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਨਿਯਮਿਤ

ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਹਰ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ”

Nishan Singh
v.
The State

Soni, J.

ਪੰਨਾ 78 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਨੇ ਕਿਹਾ-

“ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 145 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਿਸੇ ਅਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਚਿਪਕ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਾਏ ਨੂੰ ਕੁਝ ਭਿੰਨਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ , ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ , ਜੋ ਹਰ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਧਾਰਾ 145 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਐਡ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ। ਕੀ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਭੁੱਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ। ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 145 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ , ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ, ਨਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਵਿਵਸਥਾ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ।”

ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਸਖਾਰਾਮ ਨਾਗਰਕਰ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਰਾਓ ਮਲਹਾਰ (1) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ , ਵੈਸਟ, ਜੇ. ਨੇ ਪੰਨਾ 158 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ- "ਇਹ ਉਹ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਵਾਰਡਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਸੱਦੇ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਵੈਸਟ, ਜੇ., ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ-

“ਜੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ, ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

Nishan Singh

v.
The State

Soni, J.

ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਇਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕੀਆਂ; ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਬੇਨਿਯਮਤਾ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਸਹਿਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਸੀ।"

ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। *ਗੁਰਦੇਓ ਸਿੰਘ* ਬਨਾਮ *ਚੰਦਰੀਕਾ ਸਿੰਘ* (1) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਮੁਖਰਜੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਫਿਰ ਨਜ਼ਿਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਨਾ 207 'ਤੇ ਮੁਕਰਜੀ, ਜੇ., ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: -

"ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਕੋਲ ਹੈ, ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਨਿਯਮਿਤ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਤੱਤ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਅੰਤਰ, ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਢੰਗ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਅਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਤਰ ਉੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, *ਪਿਸਾਨੀ ਬਨਾਮ ਸਿਬਰਾਲਟਰ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ-ਜਨਰਲ* (2) ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਹੈ, ਪਰ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜੂਰੀ ਡਿਕਸ਼ਨ, ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ *ਐਕਸ-ਪਾਰਟ ਪ੍ਰੈਟ* (3), ਅਤੇ *ਐਕਸ-ਪਾਰਟ ਮਈ* (4) ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਅਥਾਰਟੀ ਹਨ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

- (1) **ILR 36 ਕੈਲ. 193** / "
- (2) **(1874) LR 5 PC 51U - "'**
- (3) **(1884) 12 QBD 334**
- (4) **(1884) 12 QBD 497**

ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਪਾਰਟੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਵੀ .

ਇਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ, ਰਾਜ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੱਕਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ

ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ- ਸੋਨੀ, ਜੇ. ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਸੱਦੇ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ; ਵੇਖੋ *ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਸਖਾਰਾਮ ਨਾਗਰਕਰ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰਾਓ ਮਲਹਾਰ*, (1)। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, *ਗੌਲਬ ਸਾਓ ਬਨਾਮ ਚੌਧਰੀ ਮਾਧੋ*

ਲਾਲ, (2), ਫਿਰ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨੁਕਸ , ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਚਿਤ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਫਿਰ ਪੰਨਾ 208 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ-

“ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਤੋਂ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਜੱਜ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਕਾਰ ਹੈ। , ਅਤੇ ਇਹ ਅਧਿਕਤਮ ਐਪ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ; ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ' ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵੀਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਭੇਜਦੀ ਹੈ। ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

- (1) **(1886) ILR 11 Bom. 153**
- (2) **(1905) 2 CLJ 384**

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ v. ਜਿਥੋਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ -----ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਹਨ ਸੋਨੀ, ਜੇ. ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਜਿਤ: ਨਜ਼ੀਰ ਅਹਿਮਦ ਦਾ ਕੇਸ, (1)।

20 ਜੁਲਾਈ 1953 ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੱਤਰ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜਾਂ ਵਜੋਂ ਵਾਧੀਕ ਮੈਂਬਰ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮਾਮਲਾ ਸਾਧਾਰਨ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਇਸਤਰਾਜ਼ਾ ਪੱਖ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕੁਝ ਕਾਪੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ 7 ਮਈ, 1952 ਨੂੰ ਨਕਲ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। ਕਾਪੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਫਿਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 19 ਮਈ 1952 ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜੋ 20 ਮਈ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਕ ਫਾਈਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਪੀਆਂ ਜਿਸ ਲਈ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਫਾਈਲ ਲਈ ਭੇਜਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਫਾਈਲ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇਗੀ। ਲਈ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਾਪੀਆਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਜਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਮਾਮੇ ਦੀ ਧੀ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਪਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। 12 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪੈਸੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਹ ਉਸ ਕੋਲ ਗਏ ਅਤੇ ਸੌਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਅੜਿਆ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਰੁਪਏ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। 12. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਇਕ ਥਾਣੇਦਾਰ ਸੋਹਣ ਲਾਲ ਕੋਲ ਗਏ, ਜਿਸ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਸ੍ਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਅਭੈਰਾਜ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੈ। 12 ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ -----ਅਤੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਅਭੈਰਾਜ ਸਿੰਘ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਜੇ. ਪਿੰਡੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਨਕਲ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਹ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਲੈ ਗਏ ਅਤੇ ਉਥੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ 12 ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੇਬ 'ਚੋਂ 12 ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਭੈਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਸ੍ਰੀ ਅਭੈਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਿੱਤੀ, ਸ੍ਰੀ ਅਭੈਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਨਕਲ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਭੈਰਾਜ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸ਼ਾਇਦ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਰਖਾਸਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜੁਰਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਿੱਤੀ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ 21 ਮਈ 1952 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਭੈਰਾਜ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦੇਣਾ ਬਿਹਤਰ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਹੀ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਗਲਤ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ-

ਕਰਾਊਨ ਬਨਾਮ ਐਸ ਨਿਸ਼ਾਨ

Nishan Singh
v.
The State

ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ
ਸਿੰਘ, ਦੂਜਾ ਮੋਹਰੀ, ਨਕਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀ ਵਿਚ।

Soni, J.

(ਐਸ.ਡੀ.) ਸੋਹਨ ਲਾਲ,

Inspector, Police.

21-5-52.

ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ - ਮਿਸ਼ਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤੱਥ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਿਸਟਰ ਅੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਐਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸਨੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਕਿਸ ਬਾਰੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 114 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਥ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਮੰਨ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਸੋਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਘਟਨਾਵਾਂ, ਮਨੁੱਖੀ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਕੋਰਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਿਆ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਲਈ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਘਟੀਆ ਦਰਜੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਨੀਵੇਂ ਦਰਜੇ ਦੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਪਰਾਧ. ਇੱਕ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤੁਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਐਚ.ਬੀ.ਲੈਲ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗੱਦ

- ਕਿਊਟ

ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ

ਸ੍ਰੀ ਐਚ.ਬੀ.ਲੈਲ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: - v.

“ਮੈਂ, ਐਚ.ਬੀ.ਲੈਲ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਗੁਰ- ਇਤਿਹਾਸ ਦੁਸਪੁਰ, ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਸੋਹਲ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਬੀ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 161,1.PC ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੁਰਮਾਂ ਲਈ ਮੇਰੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਲਰਕ ਨੇ 21 ਮਈ 1952 ਨੂੰ 21 ਮਈ 1952 ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। 12, ਪਿੰਡ ਮਰਾਰ, ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਬਟਾਲਾ ਦੇ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਬਟਾਲਾ ਦੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜਾਟ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਤਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਜਾਂ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਜਾਂ ਤਸੱਲੀ ਬਤੌਰ ਰਿਸ਼ਵਤ

(Sd.) HBLall,

30-5-52

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ। ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਗੋਕੁਲਚੰਦ ਦਵਾਰਕਾਦਾਸ ਮੋਰਾਰਕਾ, ਬਨਾਮ ਕਿੰਗ (1), ਜਿਥੋਂ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ :-

“ਸਰਕਾਰ ਸੀ.ਐੱਲ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਹੈ। 23, ਸੂਤੀ ਕੱਪੜਾ ਅਤੇ ਧਾਗਾ (ਕੰਟਰੋਲ) ਆਰਡਰ, 1943, ਉਕਤ ਆਰਡਰ ਦੇ CL 18(2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੋਕੁਲਚੰਦ ਦਵਾਰਕਾਦਾਸ ਮੋਰਾਰਕਾ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ।

ਬੰਬਈ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, (ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ)
ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸਕੱਤਰ, ਬੰਬਈ।

ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਬਾਹਰੀ ਸਬੂਤ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਤੱਥ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਰ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ

(1) ਏਆਈਆਰ 1948 ਪੀਸੀ 82

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਬੂਤ ਹਨ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ :- ਸੀਨੀਅਰ ਦੇ ਕਲਰਕ ਹੰਸਾ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 5 ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਨੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ, ਸਾਬਕਾ. ਪੀ.ਬੀ., ਨੂੰ — ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵੱਲੋਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ- ਸੋਨੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈਣ ਲਈ ਜੇ. ਇਹ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਸਾਬਕਾ. PB, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: -

“ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ, ਦੋਸ਼ੀ, ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 161, 1. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 12, ਇੱਕ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜਾਟ, ਮਰਾੜ, ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਬਟਾਲਾ ਤੋਂ, ਰਿਸ਼ਵਤ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਵਜੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ - ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ।

ਇਸ ਲਈ, ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਸਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।”

ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸ੍ਰੀ ਅਭੈਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਾਬਕਾ ਸੀ. PW 6/C ਜੋ ਕਿ 21 ਮਈ, 1952 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਭੈਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ

ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਅਭੈ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀ, ਸਾਬਕਾ ਸ. ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਐਸ.ਪੀ.ਟੈਂਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਪੀ.ਬੀ. ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ, ਸਾਬਕਾ. 30 ਮਈ 1952 ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਪੀ.ਸੀ. , ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੱਥ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੁਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 161, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਕੋਡ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਧਾਰਾ 5(l)(d) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰੀ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਕਰੱਪਸ਼ਨ ਐਕਟ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦੋ ਧਾਰਾਵਾਂ ਕੁਝ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਓਵਰਲੈਪ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ &@e&on__ ਭਾਵੇਂ -----ਇਹ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਖਾਤਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੀ -, ਸੋਨੀ, ਜੇ. ਧਾਰਾ 161, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ -----' ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹੀ।

-v ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਇੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੈ

ਧਾਰਾ 161 ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ

ਕੋਡ, ਜਾਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2)। ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਹ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ 12 ਡਿਪਟੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ। ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਆਚਰਣ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਆਚਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਕਾਪੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। 12 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਥਾਣਾ ਮੁਖੀ ਸੋਹਣ ਲਾਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸ੍ਰੀ ਅਭੈਰਾਜ ਸਿੰਘ ਅੱਗੋਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੱਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜੋ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਨਾਲ ਰੋਬੋਰਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਕੋਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੋਵੇਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਸਾਥੀ ਹਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਦੂਜੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਪੁਸ਼ਟੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤਾੜਨਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟ ਸਨ। ਅਭੈਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ 12 ਰੁਪਏ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਨ, ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਸਦੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਰੁ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ 25. ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਚੁੱਪੀ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਖੋਖਲੀ ਹੈ। ਇਹ

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਆਰ . ਬਨਾਮ ਫੀਗੋਨਬੋਮ, ਬਨਾਮ (1) ਦੇ ਇਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਚੁੱਪ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸਟੇਟ ਅਥਾਰਟੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ; ਆਰਚਬੇਲਡਜ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪਲਾਡਿੰਗ, ਈਵੀ-ਸੋਨੀ, ਜੇ. ਡੋਸ ਐਂਡ ਪ੍ਰੋਕਟਿਸ, 1949 ਐਡੀਸ਼ਨ, ਸਫੇ 463-464 ਦੇਖੋ। ਇਹ ਵੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। 12 ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਪਰ ਨਕਲ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਕੋਰਟ ਰੂਮ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਤੁਰੰਤ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਕਲ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਕੋਰਟ ਰੂਮ ਤੱਕ ਦੇ ਸਫਰ ਦਾ ਇਹ ਅੰਤਰਾਲ ਇੰਨਾ ਘੱਟ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰੁਪਏ 12, ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਭੁਗਤਾਨ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਬਾਰੇ ਹੈ। 12. ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਚੁੱਪੀ ਧਾਰਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਨਵਰ ਅਲੀ (2) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ , ਕਾਰਨੇਲੀਅਸ ਅਤੇ ਫਾਲਸੋ, ਜੇ.ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਕਾਰਨੇਲੀਅਸ ਨੇ ਪੰਨਾ 29 'ਤੇ ਕਿਹਾ-

“ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਅਨਵਰ ਅਲੀ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਕਿਉਂ ਲਏ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਹੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ, ਜ਼ਬਾਨੀ ਜਾਂ ਸਰਸਰੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮਾਰਕ ਐਂਡ ਨੋਟ ਮਿਸਟਰ ਬਾਹੀ ਤੋਂ ਉਸ ਕੋਲ ਗਏ ਸਨ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ , ਅਤੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਅਤੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤਣ ਲਈ ਉਧਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਆਮ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਰਖ ਜਾਂ ਸਧਾਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ , ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੈਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਗਵਾਹ ਬਹੁਤ ਉਤਸੁਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਜਾਲ ਫੇਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੈ ਕਿ ਕੋਦਰੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਪੈਸਾ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨੈਤਿਕ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਲਚਕਤਾ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਡੀ ਕੋਏ ਗਵਾਹ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਸਲ ਖਤਰਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਸਬੰਧਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਤ ਉਦੇਸ਼, ਭਰੋਸਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੈਸਾ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਘੱਟ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਕੇਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਹੀ ਅਤੇ ਟਿਕਟ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।”

ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਉਸ ਕੇਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਭੈੜਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨਿਪਟ ਰਹੇ ਸਨ: ਉਥੇ ਸ੍ਰੀ ਬਾਹੀ ਇੱਕ ਧੌਖੇਬਾਜ਼ ਗਵਾਹ ਸੀ ਪਰ ਇੱਥੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲਾ ਗਵਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸ੍ਰੀ ਬਾਹੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਲਈ ਤਸਦੀਕ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਸੀ।

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਰਨੇਲੀਅਸ , ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੋਨੀ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ » 1 ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਪੈਸੇ ਪਾਸ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਪਰ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਦੂਰੀ ਤੱਕ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਬੂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੂਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਇਕੱਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਕਈਆਂ ਵਾਂਗ ਕੁਝ ਕਾਪੀਆਂ ਲਈ ਬਿਨੈਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਕਿ ਉਹ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾਈ ਸੀ। ਰੁਪਏ ਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ 25 ਰੁਪਏ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। 13 ਅਤੇ ਉਹ ਰੁ. 12 ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦਿਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨੇ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ ਦੀ ਵੀ ਇਹੀ ਰਾਏ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਤੱਕ 25 ਦਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਵੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਮ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਮੈਂ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਖੋਜਣ ਲਈ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਓ ਕਿ ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਬੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਗਠਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਮਾਨਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣਗੇ। ਮੈਂ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਛੇਤੀ ਤਾਰੀਖ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੇ., ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਕਲਰਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਡ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2), ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਛੇ ਲਈ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।-----
ਹਰੇਕ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਮਹੀਨੇ, ਕਨੈਕਸ਼ਨ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਜ਼ਾਵਾਂ- ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਗਲੀ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ। ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ। 7 ਮਈ, 1952 ਨੂੰ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 12 ਨਵੰਬਰ 1949 ਦੀ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇਣ ਲਈ ਦਰਖਾਸਤ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀਡੀ, ਅਤੇ ਮਾਲ ਸਹਾਇਕ, ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦਿੱਤੀ। ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 20 ਮਈ, 1952 ਨੂੰ ਮਾਲ ਸਹਾਇਕ, ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ, ਦੁਆਰਾ 19 ਮਈ 1952 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇਣ ਲਈ ਦਰਖਾਸਤ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ.ਐਫ. , ਮੀਆਂ ਅਭੈ ਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਪੀ.ਐਚ. , ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਲਈ ਦੋ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਵੀ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ 21 ਮਈ 1952 ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। 12 ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਪੀਆਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਵਜੋਂ. ਮੀਆਂ ਅਭੈ ਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਨੇ ਪੀ. 1 ਤੋਂ ਪੀ. 7 ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੱਤ ਮਾਰਕ ਐਡ ਕਰੰਸੀ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ, ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨੋਟ ਭੇਜ ਦੇਣ। ਟੇਕ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟ ਪਾਸ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸੰਕੋਤ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 2, ਨੇ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 1 ਤੋਂ ਪੀ. 7 ਨੂੰ ਏ.ਸੀ. ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਿਯੁਕਤ ਸੰਕੋਤ ਦਿੱਤਾ। ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਮੀਆਂ ਅਭੈ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਪੀ.1 ਤੋਂ ਪੀ.7 ਤੱਕ ਦੇ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ।

21 ਮਈ, 1952 ਨੂੰ, ਸਰਦਾਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਨੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਹਣ ਲਾਲ, ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ।

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਪੁਲਿਸ, ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ, ਸਹਾਇਕ ਬਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ।
ਰਾਜ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਾਂ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ PW 6/F ਅਤੇ PW 6/G, ਵੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।
ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ,
ਜੇ.

ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਤਹਿਤ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਅੱਗੇ ਕਾਰਜ ਰੱਖੇ। ਉਸ ਦਰਖਾਸਤ 'ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ:-

“ਸੋ, ਐਚ.ਬੀ. ਲਾਲ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ , ਇਸ ਦੁਆਰਾ, ਮੇਰੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਕਲਰਕ, ਸੋਹਲ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਸਿੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ

5(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 161, I PC, 21 ਮਈ, 1952 ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਰੁ. 12, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਜਾਟ, ਪਿੰਡ ਮਰਾਰ, ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਬਟਾਲਾ, ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਲੇਮ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ, ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਜਾਂ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਜੋਂ।

2 ਜੂਨ, 1952 ਨੂੰ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਨੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। 4 ਜੁਲਾਈ 1952 ਅਤੇ 8 ਅਗਸਤ 1952 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 28 ਜੁਲਾਈ, 1952 ਨੂੰ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਸੋਧ ਐਕਟ, 1952, ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10। 1952, ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਜੋ, ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਸਨ, ਅਜਿਹੇ ਅਰੰਭ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਕੋਲ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅੱਗੇ ਭੇਜੇ ਜਾਣਗੇ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ.

ਮੀਆਂ ਅਭੈ ਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਐਲ., ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2, ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.3, ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.4, ਹੰਸਾ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.5, ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਹਣ ਦ ਰਾਜ ਲਾਲ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.6, ਟੇਕ ਸਿੰਘ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੱਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ। PW7, ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਸਬ- ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ, PW8, ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਹਫ਼ਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ। * ਜੇ.

ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 342 ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ 25 ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ 13 ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਕਾਇਆ 12 ਰੁਪਏ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। 21 ਮਈ, 1952 ਈ.

ਪੰਜਾਬ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ 12 ਸਤੰਬਰ 1952 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 5 ਸਤੰਬਰ 1952 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 7782-ਜੇਜੇ-52/3980 ਦੁਆਰਾ, ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 161 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 165 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 165-ਏ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2)। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ 7 ਅਕਤੂਬਰ 1952 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ।

14 ਨਵੰਬਰ 1952 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 6 ਨਵੰਬਰ 1952 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 10576-ਜੇਜੇ-52/17944 ਦੁਆਰਾ, ਸਾਰੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 161 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਧਾਰਾ 165 ਜਾਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 165-ਏ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5.(2)। 29 ਮਈ 1953 ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਸ਼੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, 4 ਜੂਨ 1953 ਅਤੇ 13 ਜੁਲਾਈ 1953 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। 20 ਜੁਲਾਈ 1953 ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 9891-ਜੇਜੇ-53/49958 ਰਾਹੀਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੇਸ ਸ਼੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 30 ਜੁਲਾਈ 1953 ਨੂੰ, ਸ਼੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਹਰ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ।

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 1953 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 356 ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸੋਨੀ, ਜੇ. ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੱਭੋ- ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਉਠਾਏ ਗਏ ਨੁਕਤੇ ਕਾਫੀ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਸੋਨੀ ਜੇ. ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਗਜ਼ ਰੱਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ.

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ *ਸਰਦਾਰ* ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਹਣ ਲਾਲ ਅਤੇ *ਸਰਦਾਰ* ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6(ਸੀ) ਤਹਿਤ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਟੌਤੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ 4 ਜੂਨ 1953 ਤੋਂ 20 ਜੁਲਾਈ 1953 ਤੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੱਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰੱਦ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, PW2 ਅਤੇ Tek Sing PW7 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ-

4 'ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 165 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ, ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1898 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰੀਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ :

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਵਾਰੰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

ਹੁਣ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹ ਤੱਥ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਸਰਦਾਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਨੁਕਸਦਾਰ ਸੀ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ *ਸਰਦਾਰ* ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ v ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਹਣ ਲਾਲ ਨੂੰ ਰਾਜ ਅਤੇ *ਸਰਦਾਰ* ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੀ -----ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਸ

* ਅਪਰਾਧ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ *ਸਰਦਾਰ* ਅਜੀਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ* ਸਿੰਘ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ.

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 114 ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਚਿੱਤਰ (ਈ) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਹ

ਮੰਨ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੰਮ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਵਿੱਚ 'ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ* ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਤੀ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਟਿਕਾਉ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ > ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ. ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲ ਨੇ *ਗੌਕੁਲਚੰਦ ਦਵਾਰਕਾਦਾਸ ਮੋਰਾਰਕਾ* ਬਨਾਮ *ਦਾ ਕਿੰਗ* (1) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

» ਏਆਈਆਰ 1948 ਵਿੱਚ, ਪੀਸੀ 82, ਸਰ ਜੌਹਨ ਬੀਓਮੋਟ
ਕਿਹਾ:-

“ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ ਕਿ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 23 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੀ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸਤਰਾਜ਼ਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੱਥ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲਾ ਹੈ; ਇਹ ■ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

(1) ਏਆਈਆਰ 1948 ਪੀਸੀ 82

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ

v

ਤੀਜਾ ਰਾਜ

ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਖਤਿਆਰ ਹੈ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਰੋਕਣ ਲਈ?'

----- • ਇਨ.ਏ.ਜੇ.ਆਰ. 1948 ਪੀਸੀ 82 ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ
 ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ

ਜੇ. . ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਸਰਕਾਰ: - "ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ।

(ਦਸਤਖਤ) HNG,

- ਸੂਤੀ ਕੱਪੜਾ ਅਤੇ ਧਾਗਾ (ਕੰਟਰੋਲ) ਆਰਡਰ, 1943

ਲਈ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ-

ਬੰਬਈ ਸਰਕਾਰ,

ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ (ਸਪਲਾਈ)

ਮਤਾ ਨੰ: 518

ਬੰਬੇ ਕੈਸਲ, 5 ਜਨਵਰੀ 1945

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਸ਼ੋਲਾਪੁਰ, ਨੰਬਰ XIX/4506, ਮਿਤੀ 8 ਨਵੰਬਰ 1944 ਤੋਂ
 ਸਮਰਥਨ।

ਮਤਾ। ਸਰਕਾਰ CI ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਹੈ। 23, ਕਾਟਨ ਕਲੋਥ ਅਤੇ * ਧਾਗਾ
 (ਕੰਟਰੋਲ) ਆਰਡਰ, 1943, ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਕਲਚੰਦ ਦਵਾਰਕਾਦਾਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ — ^
 ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 18(2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋਰਾਰਕਾ।

ਬੰਬਈ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, » (ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ)

ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸਕੱਤਰ, ਬੰਬਈ।

- ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਸ਼ੋਲਾਪੁਰ ਨੂੰ।

ਪਿਛਲੇ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ; ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਗੋਕਲਚੰਦ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਬੰਬਈ ਸਰਕਾਰ
 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ

ਦਵਾਰਕਾਦਾਸ ਮੋਰਾਰਕਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ
 ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿ .

ਆਰਡਰ ਜਿਸਦਾ ਉਸ ਨੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ- ਰਾਜ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ
 ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ

ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ,

ਜੇ.

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਮਈ, 1952 ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ

ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਕਲਰਕ ਸੀ। 30 ਮਈ 1952 ਨੂੰ, ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਨੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ.ਬੀ, ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਲਿਖਿਆ: -

*' ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ, ਚੌਸ਼ੀ, ਵਿਰੁੱਧ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 161 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। 12, ਇੱਕ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜਾਟ, ਮਰਾੜ, ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਬਟਾਲਾ ਤੋਂ, ਰਿਸ਼ਵਤ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਵਜੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ - ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ।

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਉਸਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

ਸੁਪਰਿਨ ਟੈਂਡੇਟ ਦੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਾ ਵਿਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਅਸਲ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਚਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ.ਸੀ., ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਹੰਸਾ ਸਿੰਘ, ਅਹਿਲਮਦ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਐਕਸੀਓਇਟ, ਕੇ.ਬੀ., ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸੀ . ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਨਜ਼ੂਰੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀਸੀ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਡਿਪਟੀ ਯੂ -ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਦੱਸਿਆ। ਰਾਜ

----- ਸ਼੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ 4 ਜੂਨ 1953 ਤੋਂ 13 ਤਰੀਕ ਤੱਕ ਚੱਲੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ। ਜੁਲਾਈ 1953 ਬੇਕਾਰ ਹਨ।

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ-

“7 ਕੇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ। (1), ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1898 (1898 ਦਾ ਐਕਟ V) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਸਿਰਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।

(2) ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਰੇਕ ਜੁਰਮ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਖੇਤਰ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਜਿਥੇ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਲਈ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ।

(3) ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਧਾਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ, ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1898 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।’

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 14 ਨਵੰਬਰ 1952 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 6 ਨਵੰਬਰ 1952 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 10576-ਜੇਜੇ-52/17944 ਦੁਆਰਾ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜੱਜ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, 4 ਤਰੀਕ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਸਨ।

ਜੂਨ 1953 ਅਤੇ 13 ਜੁਲਾਈ, 1953, ਜਦੋਂ ਕਾਰਵਾਈ- ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ।

V.

ਰਾਜ

' / ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ-----
ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਸੋਧ

ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 7(2) ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 193 ਜੇ.

ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 409 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 193(2) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ

■ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਹੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ

ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵਜੋਂ, ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਸੌਂਪ ਸਕਦੀ ਹੈ।

- ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 409 ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਸਿਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਅਤੇ 409 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ
- > ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਤੱਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ, ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਧੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹਨ
- * ਮੰਨਣਾ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ। ਹੈਨਰੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅੰਤਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ
- * ਪੀਟਰ ਪਿਸਾਨੀ ਬਨਾਮ ਹਰ ਸੈਜੇਸਟੀਜ਼ ਅਟਾਰਨੀ- ਸਿਬਰਾਲਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਜਨਰਲ (1)। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਰ ਮੋਟੇਗ ਈ. ਸਮਿਥ ਨੇ ਮੁੱਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ: -

“ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਭਟਕਣਾ ਸੀ

, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

5

ਇਨ (1874) ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 5 ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ

516 ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਬਿੱਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਸਹਿਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੀ "ਕਿ ਕਈ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ - ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦਾ ਭਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ

(1) (1874) LR 5 PC 510 ”

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਨਾਮ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੀਮਤ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਰਾਜ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗੀ ਜੋ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਮਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਇਹ J. ° ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਕਯੂਰੀਆ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਜੱਜ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਜੱਜ ਵਜੋਂ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਾ ਜਾਣਾ। ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਵਿੱਚ, ਮਿਸਟਰ ਫਰਾਈ ਮੇਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਿਕਰੀ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਇਹ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲਸ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਪੀਲ ਅਯੋਗ ਤੰਬੂ ਸੀ। ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਪਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਮ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 6, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਪਰਾਧਾਂ

ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਅਨੁਭਾਗ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ ਨੂੰ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 6(1) (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 10576-ਜੇਜੇ-52/17944 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। , ਮਿਤੀ 6 ਨਵੰਬਰ , 1952। ਇਸ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ ਨੂੰ 4 ਜੂਨ 1953 ਅਤੇ 13 ਜੁਲਾਈ 1953 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੇਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਸ਼੍ਰੀ ਤੀਰਥ ਦਾਸ ਸਹਿਗਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਓਬ- ਜੇਕਸ਼ਨ ਦਾ ਸਬੰਧ 'ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਨਿਯਮਿਤ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਹੈ। ਝੱਕਰ ਅਬੀਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿ.

ਪ੍ਰਾਂਤ ਬਿਹਾਰ (1), ਸ਼ੀਅਰ ਜੇ., ਸਿਨਹਾ ਜੇ. ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਫਾ 103 'ਤੇ ਕਿਹਾ- v.
> - ਰਾਜ

ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ -----ਜੁਰਮ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ
ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ- ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ,
ਉਥੇ ਇਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ J.
ਜਾਂ ਕੀ ਕੇਸ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ
ਸੈਕਸ਼ਨ 529 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਈ) ਅਤੇ (ਐਫ) ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ
ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ
ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੁਝ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ
ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਵਿਗਾੜਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਏਆਈਆਰ 1945 ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। 98 ਅਤੇ ਮੰਨਦੇ
ਹਨ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਅਭੈ ਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਦਰਸ਼ਨ
ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ ਪੀ.ਐਚ. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 21 ਮਈ,
1952 ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ
ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 9 ਜੁਲਾਈ 1952 ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ।
ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ:—■

“21 ਮਈ, 1952 ਨੂੰ, ਅਸੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ WQ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ
ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਸਟੈਂਪ ਲਿਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਲਈ 2-10-0. ਮੈਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕੋਰਟ-
ਫੀਸ ਸਟੈਂਪ ਖਰੀਦੇ ਅਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਇਹ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।
ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ ਨਕਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੰਚਾਰਜ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆ
ਕੇ ਕਾਪੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰਿਹਾ ।

! 5

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ-2- ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ
ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ 21 ਮਈ 1952 ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ,

ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜੇ .

PW7, 24 ਜੂਨ 1953 ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ-

“ਮੇਰੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੈਸੇ ਦੀ
ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ
ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੀ ਗੱਲ ਹੋਈ।”

, 21 ਮਈ 1952 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.2 ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ
ਵਿਚਕਾਰ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਟੇਕ ਸਿੰਘ,
ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.7, ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 21 ਮਈ 1952 ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ

ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਕੋਈ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਬਿਆਨ, ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ ਪੀ.ਐੱਚ., ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 21 ਮਈ 1952 ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ 21 ਮਈ 1952 ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ 21 ਮਈ 1952 ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਇਮਤਿਹਾਨ ਮੁਖੀ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 20 ਮਈ 1952 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ - ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ 12 ਰੁਪਏ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਿਹੜਾ ਵਿੱਚ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ: - "ਮੇਰੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ A ਤੋਂ A ਤੱਕ ਮਾਰਕ ਕੀਤੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।"

ਜਿਹੜਾ 'ਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਬਿਆਨ 'ਚ ਐਗਜ਼ੀ. ਡੀ.ਬੀ., ਸ੍ਰੀ ਸੋਹਨ ਲਾਲ, ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ 20 ਮਈ 1952 ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ 12 ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਮੀਆਂ ਅਭੈ ਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.ਐੱਲ. ਨੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਜੋ ਪੀ. 7 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ. ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ,

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੈਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ ਅਤੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਤਹਿਤ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ।

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਨੂੰ 9 ਸਤੰਬਰ 1953 ਨੂੰ ਸੋਨੀ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ 'ਤੇ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦੁਲਟ, ਜੇ. ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਦੁਲਟ, ਜੇ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

437 HC—600—22-3-54—CP & S., Pb., ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।